

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Att: Yngve Torgersen

Deres ref: 17/3462

Vår ref: 2017/951
Arkivnr: 323
Løpenr: 35565/2017

Storebø 29.09.2017

Høringssvar – Forslag til endring av forskrifter om akvakultur for tilpasning til transport, oppbevaring, bruk og produksjon av rensefisk

Viser til tilsendt "Forslag til endring av forskrifter om akvakultur for tilpasning til transport, oppbevaring, bruk og produksjon av rensefisk". Havforskningsinstituttet støtter i hovedsak de fleste endringsforslagene, men har innspill og merknader til noen av dem.

2.3 Bruk av rensefisk - status

Det ser ut som det ikke er samsvar mellom landingsstatistikk fra Fiskeridirektoratet og andel villfanget leppefisk satt ut i oppdrett som er betydelig lavere. Registrert landing av vill leppefisk i 2015 var på 20,8 millioner fisk, dvs. på samme nivå som i 2014, mens det i høringsbrevet er beskrevet at i 2015 er det en nedgang på 9 millioner villfanget leppefisk satt ut i merdene i forhold til 2014. Årsaken til dette bør utredes og feilkilder bør håndteres. Om dette er et reelt svinn i transportfasen bør det innføres tiltak. For å få kartlagt dette vil det være hensiktsmessig å pålegge at alle «partier» solgt villfanget leppefisk blir rapportert av fisker – transportør/mellomledd - oppdretter i de ulike stadiene fra fangst til utsett (antall fisk (per art) samt datoer og geografisk område for fangst, mellomlagring, transport, utsett), slik at man kan få pålitelig informasjon på hvor eventuelle tap eller feilregistreringer skjer. Dette vil også gi en bedre oversikt over tidsaspektet for fangst og utsett av leppefisk – noe som kan være faktorer som påvirker fiskevelferden og kvaliteten på fisken. Slike data bør være offentlig tilgjengelige.

3.1 Systematikk

Det er noe uklart hva som er forskjell på provisorisk og midlertidig oppbevaring da vill leppefisk fra Sørlandet kan være midlertidig satt i notposer /merder i påvente av transport nordover. Det kan være til dels store mengder fisk som kan stå slik i uker. Hvordan fisken oppbevares i denne fasen kan ha stor innvirkning på fiskenes helse og velferd. Om sommeren bør ikke leppefisk gå mange dager uten mat da fiskens kondisjon da raskt reduseres. Dessuten bør fisken ha skjul også i disse innretningene for å redusere stress. Både fôr og skjul er derfor viktig for fiskens velferd og helse.

I år er det rapportert om mye fisk som skulle selges på spotmarkedet ikke ble solgt. Fiskerne har da fått beskjed om å sette ut igjen fisken. Det bør her lages regler for hvordan en håndterer slike situasjoner, da utsett av fisk fra disse midlertidige oppbevaringsenhetene kan dreie seg om titusener av fisk. Det er for øvrig også uheldig at store mengder fisk settes ut samlet og ofte på et annet sted enn hvor de ble fanget.

3.4 Fase B: Installasjon for midlertidig oppbevaring av rensefisk

«Provisorisk oppbevaring i fangstfasen, for eksempel stengsetting, eller i ruser og kar, vil imidlertid ikke være omfattet av akvakulturregelverket.» (3.1)

-Vi antar at de her menes oppbevaringsmerdene som leppefisken holdes i før transport/utsett, Fra punkt 3.4: «For villfanget rensefisk vil tidspunktet fra oppbevaring i en provisorisk anretning, for eksempel stengsetting eller i ruser og kar, til det øyeblikket den settes ut i en fast installasjon hvor oppdretter begynner å påvirke vekt, størrelse, antall, egenskaper eller kvalitet være et skjæringspunkt. Rensefisken vil fra dette tidspunkt være å regne som et akvakulturdyr.» Det synes her å skille mellom en innretning en fisker har og en innretning en oppdretter har selv om det kan være samme type enhet, og hvor fisken utsettes for samme behandling. Dersom det her skilles mellom innretning eid av fisker og innretning eid av oppdretter er det mer klargjørende å skive dette.

3.5.2 Akvakulturdriftsforskriften

«Rapporteringskravene i § 44 vil stimulere til bedre kontroll med både villfanget og oppdrettet rensefisk, som igjen vil kunne bidra til større oppmerksomhet på fiskens helse og velferd på individnivå. Dessuten mener departementet at rapporteringsplikten vil kunne stimulere til bedre rømmingssikring ved at vi vil få en bedre oversikt over mengden vill og oppdrettet fisk som faktisk brukes, dør eller rømmer fra akvakulturanlegg. Dette vil igjen gi myndighetene en bedre bestandskontroll med rensefisk. Selv om rapporteringskravene vil kunne bidra til bedre velferd for rensefisk, rømmingssikring og bestandskontroll, ser vi at økte plikter vil kunne påføre næringen enkelte ulemper. Vi ber derfor særskilt om høringsinstansenes syn på dette spørsmålet.»

Havforskningsinstituttet mener det bør være en form for rapporteringskrav for rensefisk. Det er i dag stor dødelighet på rensefisk, og i tillegg er det til dels mye udokumentert svinn, dvs. fisk forsvinner uten at en vet årsaken til dette.

En form for rapportering kan være med på å avdekke hvor stort dette problemområdet er.

3.6 Fase D: Transport av akvakulturdyr fra midlertidig oppbevaring og mellom akvakulturanlegg for matfisk

Det nevnes kun transport med brønnbåt, ikke med bil – som er transportmetode for fisk fanget i Skagerak/Sverige. Det er i dag en rekke problemstillinger knyttet til transport og flytting av leppefisk – for eksempel sannsynlighet for spredning av sykdom og nye arter til nye områder og genetisk hybridisering mellom genetisk adskilte leppefiskbestander – som nå er påvist. Et stort hinder for å kunne kartlegge konsekvensene av dette er at det per i dag ikke er krav om rapportering for slike transporter. Havforskningsinstituttet anbefaler at all transport av rensefisk (villfanget og oppdrettet) må rapporteres – og da hvor fisken kommer fra (er fanget/produsert), antall og art, når den transporteres, og hvor den transporters til. Slike data bør gjøres offentlig

tilgjengelige. Denne type data vil være viktig dersom det bryter ut sykdom på rensefisken som transporteres, eller rensefisk som er i det systemet fisken transporteres til. Videre, for å redusere sannsynlighet for genetisk innblanding mellom adskilte populasjoner, bør det kun tillates å transportere villfanget fisk utenfor gyteperioden for fisk som skal settes ut i sjø. Per i dag er fisket etter leppefisk i Norge regulert slik at fisket åpner først når gyteperioden er slutt, mens det transporteres fisk fra Sverige i gytetiden (mai/juni). Havforskningsinstituttet foreslår at det kun skal være lov til å transportere og utsette villfanget leppefisk etter gytetiden, og at dette også inkluderer fisk fra Sverige. Denne fisken vil ha samme gyteperiode som leppefisk i Sør-Norge (i 2017: Fisket åpnet 17. juli, men åpningsdato kan variere fra år til år da gytetiden er påvirket av sjøtemperaturen). Forsøk har også vist at det er større dødelighet på gytende fisk som settes ut i merder enn for fisk som er ferdig med gytingen.

4.1 Bruk av oppdrett i områder der rensefisk har sitt naturlige utbredelsesområde

«Per i dag vet vi lite om den ville rensefiskens utbredelse og omfang, atferd og liv.»

Havforskningsinstituttet har god oversikt over utbredelse og generell biologi hos leppefiskene som høstes. Kunnskapshullene er først å fremst knyttet til bestandsstørrelser, konsekvenser av høstning, naturlige svingninger i rekruttering og viktigheten av å opprettholde bestanden i forhold til andre arter/økosystemfunksjoner.

«I den grad leppefisk er oppdelt i mange små bestander som lever mer eller mindre isolert, vil en opprettelse av slike geografiske områder ha en begrenset nytteverdi med tanke på innblanding av ikke-stedegne bestander sett opp mot hvor store områdene vil måtte være.»

Det er finnes nå gode populasjonsgenetiske studier på grønngylt, bergnebb og tildels også berggylt (D'Arcy, Mirimin, and FitzGerald 2013; Gonzalez, Knutsen, and Jorde 2016; Jansson et al. 2017). Leppefiskenes genetiske bestandsstruktur er ikke så finskala som tidligere antatt, for eksempel det store genetiske forskjeller mellom grønngylt sør og nord for Jæren, men små forskjeller innad Sørlandet og Vestlandet. Med andre ord, man kan dele opp i større regioner enn det antas i høringen – noe som vil være fordelaktig for å unngå å påvirke den naturlige genetiske strukturen og lokale tilpasninger. Leppefiskene er svært stedbundne, men alle har pelagisk larvestadier, slik at det er gode muligheter for genflyt. Transport av leppefisk fra genetisk ulike bestander til andre områder er ikke tilrådelig fra et føre-var-prinsipp – spesielt siden det er nylige studier som tyder på en genetisk påvirkning av slik transport og rømming (Sørlandet – Midt-Norge; (Jansson et al. 2017)).

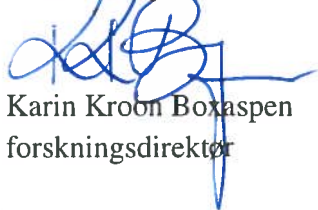
Et annet problemområde når en flytter leppefisk over lange avstander er at det kan innføres sykdomsfremkallende virus, bakterier og parasitter i mottaksområdene. Det er gjort en vurdering og risikovurdering av dette i Havforskningsinstituttets risikorapport (Svåsand et al. 2017). Nylig publiserte studier viser at det for eksempel er geografiske (nord-syd) forskjeller på varianter av nodavirus hos leppefisk i svenske og norske farvann (Korsnes et al. 2017).

Referanser

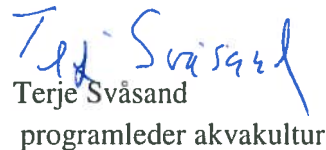
D'Arcy, J., L. Mirimin, and R. FitzGerald. 2013. "Phylogeographic Structure of a Protogynous Hermaphrodite Species, the Ballan Wrasse *Labrus Bergylta*, in Ireland, Scotland, and Norway, Using Mitochondrial DNA Sequence Data." *ICES Journal of Marine Science* 70(3):685–93. Retrieved March 6, 2013

- (<http://icesjms.oxfordjournals.org/cgi/doi/10.1093/icesjms/fst018>).
- Gonzalez, Enrique Blanco, Halvor Knutsen, and Per Erik Jorde. 2016. "Habitat Discontinuities Separate Genetically Divergent Populations of a Rocky Shore Marine Fish." *PLoS One* 11(10):e0163052.
- Jansson, Eeva et al. 2017. "Genetic Analysis of Goldsinny Wrasse Reveals Evolutionary Insights into Population Connectivity and Potential Evidence of Inadvertent Translocation via Aquaculture." *ICES Journal of Marine Science*. Retrieved (<https://academic.oup.com/icesjms/article-lookup/doi/10.1093/icesjms/fsx046>).
- Korsnes K, Karlsbakk E, Skaar CK, Sælemyr L, Nylund A, Kvamme BO, Mortensen S. 2017. "High nervous necrosis virus (NNV) diversity in wild wrasse (Labridae) in Norway." *Diseases of Aquatic Organisms* 126:43-50.
- Svåsand T., Grefsrud E.S., Karlsen Ø., Kvamme B.O., Glover, K. S, Husa, V. og Kristiansen, T.S. (red.). 2017. Risikoreport norsk fiskeoppdrett 2017. Fisken og havet, særnr. 2-2017

Med vennlig hilsen

Karin Krohn Boxaspen
forskningsdirektør

Terje Svåsand
programleder akvakultur